

HUMAN RIGHTS,
DEMOCRACY
AND THE RULE OF LAW

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

DROITS DE L'HOMME,
DÉMOCRATIE
ET ÉTAT DE DROIT

Гендерна рівність та ЗМІ

Стандарти Ради Європи та їх впровадження

Урска Умек

urska.umek@coe.int

Керівник відділу ЗМІ

Департамент інформаційного суспільства

Гендерна рівність у Раді Європи

- Рівність між жінками і чоловіками: **важлива сфера** для РЄ протягом тривалого часу
- **Стратегія гендерної рівності на 2018-2023 рр.**
- **Інституційне** середовище

Гендерна рівність у Раді Європи

- **Свобода вираження думок і свобода ЗМІ:** передумова для повного здійснення інших прав і свобод
- **Встановлення стандартів ЗМІ** на підставі **ст.10** ЄКПЛ
- **Рекомендація СМ/Res (2013)1** про гендерну рівність та засоби масової інформації

Боротьба з ґендерними стереотипами та сексизмом

- Ґендерні стереотипи присутні у **всіх сферах життя** (освіта, ЗМІ, мистецтво та культура і т.д.)
- **Перешкода** на шляху досягнення реальної ґендерної рівності між жінками і чоловіками
- Підживлення **ґендерної дискримінації**
- Робота над **ЗМІ, освітою та сексистськими висловлюваннями ненависті**

Гендерна рівність у засобах масової інформації - проблеми

- ЗМІ активно **формують думки**, ставлення та ідеї: значний вплив
- Все більше жінок працюють у ЗМІ, але **недостатньо представлені в процесі ухвалення рішень**
- **Повідомлення та образи** жінок і чоловіків, які **зміцнюють гендерні стереотипи**
- **Соціальні мережі:** місце, де часто зустрічаються сексизм і насильство (анонімність в Інтернеті і відсутність контролю)
- Жінки-журналісти = конкретні **висловлювання ненависті** та насильства
- Відсутність відповідальності та санкцій за **сексистські висловлювання ненависті**

Дві стратегічні цілі Пекінської платформи дій

- Розширення участі та доступу жінок до самовираження та ухвалення рішень у засобах масової інформації та за допомогою нових комунікаційних технологій.
- Сприяння збалансованому та нестереотипному зображенню жінок у засобах масової інформації.

В Європі в новинах про
24% жінок чули,
читали або бачили
Ще менше - про **жінок-
експертів: 17%**

Основні відповідні стандарти Ради Європи

- **Обов'язкові документи:**
 - **Європейська конвенція про права людини: право на свободу слова**
 - **Конвенція Ради Європи "Про запобігання та протидію насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами", ст.17**
- **Інструменти м'якого права:**
 - **Рекомендація CM/Rec (2013)1 про ґендерну рівність та засоби масової інформації**
 - **Рекомендація (2016)4 Про захист журналістики та безпеки журналістів та інших суб'єктів засобів масової інформації**

Рекомендація СМ/Рес (2013)1 про ґендерну рівність та засоби масової інформації

Виявлені проблеми:

- Недостатня представленість жінок у володінні засобами масової інформації, у виробництві інформації та журналістиці, у відділах новин і на керівних посадах, часто не вигідні умови праці
- Низька помітність жінок, як з погляду якості, так і кількості, в медіа-контенті
- Нечасте використання жінок у ролі експертів і відносна відсутність жіночих поглядів і думок у ЗМІ
- **Збереження сексистських стереотипів та відсутність контрстереотипів у висвітленні політичних подій та виборчих кампаній у засобах масової інформації**

Рекомендація СМ/Рес (2013)1 про гендерну рівність та засоби масової інформації

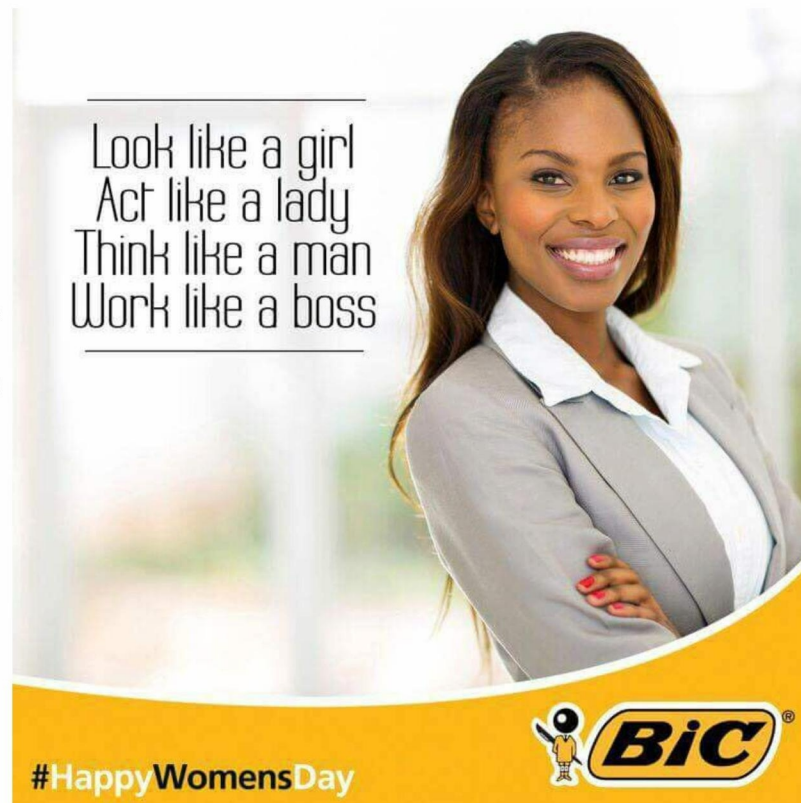
Рекомендації:

- **Держави:** ухвалення та впровадження належної правової бази для заборони дискримінації
- **ЗМІ:** вжиття заходів саморегулювання та внутрішніх кодексів поведінки, що сприяють формуванню нестереотипного образу жінок і чоловіків
- **Різні зацікавлені сторони:** застосування показників ґендерної рівності в ЗМІ та постійний моніторинг представленості чоловіків і жінок в ЗМІ
- **Різні зацікавлені сторони:** медіаграмотність з урахуванням перспективи ґендерної рівності

Сексизм у ЗМІ

- Сексуалізоване зображення жінок у ЗМІ
- Стереотипне зображення жінок і чоловіків
- Звинувачення жертв в повідомленнях ЗМІ про насильство щодо жінок
- Сексистська ненависницька мова

Принципи репортажу з урахуванням ґендерних аспектів

- Виявлення випадків насильства/репортажі за такими темами
- Відповідна термінологія
- Неупереджена мова
- Повага до приватного життя і людяність
- Контекстуалізація та всебічність
- **Запобігання вторинній віктимізації засобами масової інформації**

Конкретна сфера: жінки в політичному/виборчому репортажі

- Виборці покладаються на новини при формуванні своєї думки та голосуванні
- Принципи проведення виборчих кампаній:
 - ❖ Справедливість (відсутність неправильного або прихованого впливу різних груп)
 - ❖ Прозорість (у витратах політичних партій)
 - ❖ Рівний доступ політичних партій і кандидатів до ЗМІ

Дослідження щодо висвітлення виборів у ЗМІ з особливим акцентом на ґендерну рівність

Розглянуті питання:

- Чи отримують кандидати-жінки та чоловіки рівне висвітлення в ЗМІ?
- Хто готує репортажі про вибори? (співвідношення чоловіків і жінок-журналістів)
- Які повідомлення доносять до виборців?
- Який вплив ці повідомлення мають на рішення виборців?
- Які існують механізми забезпечення рівного представництва кандидатів-жінок і чоловіків?
- Чи є необхідність в ухваленні додаткових нормативних документів для забезпечення рівного представництва обох статей у передвиборчому висвітленні

Політична комунікація з погляду гендерної перспективи

- Більше висвітлення кандидатів-чоловіків у ЗМІ
- Політичні теми в основному представлені репортерами-чоловіками, а на політичні шоу запрошують головним чином гостей-чоловіків
- У жінок-кандидатів в основному беруть інтерв'ю з питань, що вважаються "м'якими темами" (охорона здоров'я, культура, освіта тощо), але не про політику, уряд, економіку тощо.
- Гендерно-упереджені портрети (кандидатам-жінкам приділяють більше уваги стосовно їхньої зовнішності, віку, сім'ї тощо.)

Стереотипи, що лежать в основі висвітлення в ЗМІ діяльності жінок-політиків

- Переважання стилю над змістом
- Сексуалізація
- Сімейний стан
- Звертання до неї як "дружина..."

Гендерна рівність у висвітленні виборів ЗМІ

Вплив стереотипного репортажу на виборців

Дослідження США 1992 р.: виборці, як правило, більш позитивно реагують на політичних кандидатів, які висвітлюються у притаманному кандидатам-чоловікам ключі, включаючи можливість висловити свою думку з «жорстких» питань

Дослідження США 2014 р.: сексистське висвітлення зменшує кількість голосів на користь кандидатів-жінок

Механізми і практика в державах-членах Ради Європи

- Законодавчі вимоги до ґендерної рівності у висвітленні подій у засобах масової інформації
- Керівні принципи та стратегії органів регулювання ЗМІ
- Саморегулювання ЗМІ
 - Асоціації журналістів та ради з питань преси
 - Ініціативи/передовий досвід ЗМІ та журналістів
- Ініціативи громадянського суспільства
- Інструменти для поліпшення ґендерного представлення в ЗМІ
- Висновок: кілька конкретних ініціатив, спрямованих на висвітлення виборів з ґендерного погляду

Ґендерна рівність у висвітленні виборів ЗМІ

Рекомендації

- Більш ефективно впровадження існуючих стандартів, орієнтованих на жінок у ЗМІ та сексизм
- Чітке включення вимог ґендерної рівності в національне законодавство щодо ЗМІ
- Заохочення політичних партій до включення проблематики ґендерної рівності у свою внутрішню політику
- Діалог із організаціями ЗМІ та органами саморегулювання з ґендерної проблематики висвітлення виборів
- Включення проблематики ґендерної рівності у висвітлення виборів у соціальних мережах
- Забезпечення ґендерної рівності в редакційних колективах, що висвітлюють вибори
- Моніторинг змісту ЗМІ з погляду дотримання вимог ґендерної рівності
- Медіаосвіта та навчання – для журналістів та їхньої аудиторії
- Дослідження та аналіз впливу упередженого висвітлення виборів на вибір виборців

Гендерна рівність у висвітленні виборів ЗМІ

<https://www.coe.int/en/web/freedom-expression>

<https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/gender-and-media>

<https://www.coe.int/gender-mainstreaming>
www.coe.int/equality

